

PARASZTSÁG, MUNKÁSSÁG ÉS ÉRTELMISÉG EGYSÉGE A MAGYAR DEMOKRÁCIÁBAN

Tildy Zoltán

A magyarság számára egyetlen történelmi lehetőségnek tartom a teljes és őszinte demokratikus berendezkedést. Pusztá megmaradásunkat is csak ez biztosítja. Az egész magyarságot, a nemzetet, csak az egész magyarság együttes erőfeszítései emelhetik ki mai romlásából, tartatják meg, tehát biztosítani kell a népi erők, a parasztság, munkásság és az értelmiség erőinek szabad útját és szabad érvényrejutását a nemzet életében. A széles néptömegeknek érezniük kell, hogy ügyük a nemzet ügye, de azt is, hogy a nemzet ügye az ő ügyük. _A demokratikus átalakulásnak éppen ezért *komoly realitásokban* kell jelentkeznie, elmagyarázhatatlan tényekben, hogy széles néprétegek mindennapi életükben, sorsuk formálódásában épüljenek bele a demokrácia világába.

Az átalakulás látható és megfogható realitásai mellett nagy értelmi feladat vár ránk: *tudatosítani* mindazt, ami történik, szellemi, lelki értékévé és tulajdonná tenni a realitások célját és értelmét.

Mindezt a fizikai és szellemi dolgozók *csak együtt* végezhetik el: ez indokolja az *egység* szükségességét, a parasztság, munkásság és értelmiség egységességét a demokrácia felé haladó átalakulásban.

Abban, hogy átalakulásról szólok, benne van a mögötünk levő korszak kritikája is. Volt-e demokrácia Magyarországon? Az elmúlt időkben bizony sokszor a megszegyenítés bélyegét sütötték arra, aki magát demokratának vallotta s bűn volt demokráciáról beszélni. A legutóbbi esztendőekben azonban egyesek már kezdték emlegetni, hogy nálunk is demokratikus berendezkedés van. Van parlamentünk s a nép is részese a parlamentáris kormányzásnak. Felmerül a kérdés: teljes törést akarunk-e most a magyar történelmében, teljes megtagadását akarjuk-e eddigi egész történelmünknek, vagy csupán evolúcióról van szó a mai átalakulásban? Én egyiket sem vallom. Nagy tévedés volna szembehelyezkedni az egész magyar történelemmel s azt mondani, hogy a magyarság története most kezdődik. Nem tagadhatjuk meg az egész magyar múltat, a történelmet. Az én meggyőződésem szerint a tiszta demokrácia szándékai, intézményei, metódusai benne élnek a magyar nép lelkében. Ez a nemzet mindig törekedett a maga akaratának az érvényesítésére, az abszolút uralkodók alatt is bele akart szólni sorsának intézésébe, az ország társadalmi és politikai berendezkedésébe. Számtalan bizonyosság van erre önkormányzati törekvéseinkben is. Számtalan ilyen törekvés világítja meg, hogy a magyar nép demokratikus lelkületű, s hogy a demokráciát nem sikerült átvinni az egész nemzet életébe, az nem az ő hibája.

Az én meggyőződésem szerint azonban tisztán evolúciós fejlődésről sem lehet beszélni. Túlnagy és túl elhatározó a lépés, amit megtettünk, vagy amit még ezután kell megtennünk, hogysem tisztán fejlődésről, evolúcióról beszélhetnénk. Őszintén, világosan meg kell mondani, hogy lényegében forradalmi helyzetben vagyunk. Óriási népi erők forradalmi lépéséről van szó, csak arra kell vigyáznunk, hogy ebből ki ne sikkadjon a magyar nép jobbik lelke. Hogy miért nem érhetünk el mindent evolúciós alapon, abban nem a mai demokrácia a hibás. 1848-ban kiszélesült a nemzet fogalma, s felléphetett a nemzet fórumára a magyarságnak az addiginál sokkal szélesebb rétege. De nem tudok szabadulni attól az érzéstől, hogy 1867 óta újra a nemzetszűkítés elve érvényesült. Ha erre a kor-

szakra visszagondolok, nem tudok megszabadulni a mély keserőség érzésétől. Mi lett volna és hová fejlődhetett volna az ország, ha nem érvényesült volna ez a tendencia? 1867 óta mindig ugyanazon társadalmi rétegek alkották a vezetőséget, a parasztság és munkásság nem tudott felvergődni a fórumra.

Az előző 1918-19-es forradalomnak két hibája volt. Az egyik az, hogy az akkori átalakulás nem biztosította a széles néprétegek részvételét, nem kérdezték meg a magyarságot akarata felől. Baj volt az is, hogy csak az ipari munkásság erőire helyezték az ország sorsát. Akik akkor intézték a dolgokat, ma már belátják tévedésüket. Az 1918/19-i forradalom másik hibája az, hogy nem végezte el a gazdasági felszabadítást, hogy megakadályozta a föld-reformot. Az 1920-as titkos választás után a néptömegeket megint visszaszorította az újra bevezetett nyílt választási rendszer, az erőszak és az önkormányzati elv gyakorlati elsikkasztása. A néptömegek gazdasági felszabadítása terén is kevés történt. Keressük az elmúlt idők vétkeseit, ítéletet akarunk mondani, teljes joggal. Ezért rá kell mutatni arra, hogy lényegében egy 25 éves folyamattal állunk szemben. Az elmúlt 25 évnek az volt a tragikus bűne, hogy komoly demokratikus átalakulás érdekében alig tett valamit. Igyekezett megakadályozni, hogy a magyar nép széles rétegei résztvegyenek az ország kormányzásában. Volt ál demokrácia, hirdettük a parlamentarizmust, azzal kormányoztunk, de abban lényegében nem volt meg a nép akarata. Választójogunk, módszeraink nem voltak egyébre valók, mint arra, hogy a magyar nép széles rétegeit kizárják az ország vezetéséből. A kormányok 25 éven át félték a néptől, az uralkodó rendszer gazdasági és politikai uralmát féltették tőle. A nemzeti katasztrófa után ítéletünket így fejezhetjük ki: tragikus tévedése volt a magyar országvezetésnek, hogy nem tett komoly lépéseket az igazi demokrácia felé, sőt minden erővel megakadályozta a fejlődést. A nemzet széthullott az alatt az idő alatt, társadalmi rétegei nem ismerték egymás baját, vagy pedig szemben állottak egymással. Az értelmiségi rétegek elszakadtak a néptől, falu és város idegenül néztek egymásra. Népünk

nemcsak politikai kisémmizettségben élt, gazdaságilag, emberileg is mély nyomorúságba süllyedt ezekben az esztendőkbén. Szörnyű sorsáról csak a demokrácia maradványosai szólottak a parlamentben, s a népi írók, akik közül az egyik könyve végére ezt a tragikus mondatot írta: Két nemzet élt ebben a hazában, mindkettő magyar volt s nem akartak tudni egymásról.

A vezető réteg nem akart tudni s nem tudott a veszendő milliók embertelen küzdelmeiről. Arról, amit én magam is láttam — tizenkétévi együttélésben — az alföldi szegény parasztság házaiban. Arról, hogy éveken keresztül a gazdasági válság alatt alig volt betevő falatjuk, hogy lerongyolódtak, hogy volt ház, ahol a padlót, vagy az utolsó teknőt vágták fel téli tüzelőnek, arról, hogy a nyomorúság vidékein, hatósági megállapítás szerint, az iskolásgyermekek 67%-a volt tuberkulotikus s a betegség oka mindenütt a rossz táplálkozás. A kormányzatok s a vezető rétegek hideg érdektelenséggel nézték ezt a romlást. A magam községében az intelligencia nem is tudott arról, hogy mekkora a nyomor a faluszélen s a parlamentben is túlzásnak tartották az adataimat. A szenvedő milliós tömegek pedig azt látták, hogy maguk és néhány őszinte képviselőjük hiába mutat rá a népet sorvasztó, nemzetet rontó bajokra. Jó lett volna, ha nemcsak pár ember törődik velük, de a magyar értelmiségi rétegek is megtalálták volna a dolgozó milliók kezét.

Ilyen helyzetben érkeztünk el a háborúhoz. Hogy belementünk, az már csak következménye volt a néptől elszakadt politikai vezetésnek. A kormány az ország érdekei elleni politikát folytatott, s a parlament megkérdése nélkül belevitte az országot a legnagyobb tragédiába.

Most vagyunk egy új korszak kapujában. Nem mi vesztettük el az országot. A demokrácia erői nem járultak hozzá a romláshoz. Ezek az erők mindent megtettek, hogy ez a tragédia ne következék be s most ezekre az erőkre szakadt rá az ország felépítésének feladata. Az újjáépítést mi a demokrácia összefogott tiszta erőire akarjuk bízni. Az egész magyar nép: parasztság, munkásság, értelmiség vezesse az országot. Mindig meg voltam győződve

arról, hogyha a múltban is ez így történik, akkor van evolúció s nincs bűnös háború. Mi legfeljebb abban érezzük magunkat hibásaknak, hogy nem kockáztattunk meg többet.

Az új feladatokra minden magyar erőt össze kell fogni szilárd egységbe, mert e nélkül nem lesz új Magyarország. Egy réteg sem különítheti el magát, mert elkülönülve bukás vár rá. A széthullott nemzetet *egységes nemzetté* kell tenni. Szabaddá kell tenni az utat minden réteg számára a komoly és valódi egység felé, hogy minden megérdemelt helyét megtaláló dolgozó réteg lélekkel és öntudatosan, hittel és bizalommal dolgozhassék a magyar demokrácia megszilárdításán. Csak ezen az úton lehet a szakadékból kimenteni az országot. Tehát a demokráciához az egész nemzet komoly egysége szükséges.

Kaptunk egy nagy történelmi lehetőséget. Tudom, hogy sokan érzik a mindennapi élet gátlásait, s hogy nincsen teljes emberi szabadság. Munkájuk nem futhat oly szabad síneken, mint ahogyan szeretnék, s vannak visszás jelenségek is. De nagyobb távlatok szerint kell megítélni a mai eseményeket, mert van lehetőségünk az ország felépítésére. Hiszen ez a háború számunkra is végződhetett volna katonai megszállással, minden önkormányzat nélkül, mint Németországban. A szenvedések után, amelyeken keresztülmentünk, annyi megalázás után, mai szenvedéseink között gondoljuk csak meg: azok, akiket mi ok nélkül kihívtunk, azok most előlegezett jóindulattal s feltételezve, hogy a magyar nép nem azonosítja magát régi vezetőivel, lehetővé teszik, hogy szabadon éljünk, olyan életformában, amilyent akarunk. Ez nagy felelősséget jelent mindenki számára. Az utánunk következő nemzedék, melynek tagjai itt előttünk ülnek, még nagyobb felelősséget fog átvenni, mint aminő a miénk. Eredményeket értünk el s fogunk elérni a nagy vihar után. Ezeket az eredményeket biztosítani az utánunk következő nemzedék feladata lesz. Megismétlem, amit már mondtam. A demokrácia a nemzet minden erejét maradéktalanul érvényre juttatja, szabaddá teszi az utat minden réteg számára, de

ezzel minden réteg felelősségét is meghatározza a demokrácia megszilárdításának munkájában.

Mi a demokrácia? Szabad *politikai* önrendelkezés, az egész nép részvétele az ország vezetésében. Sokak szerint csak az a demokrácia, mert a jogaihoz jutott nép aztán amúgyis mindenütt berendezkednek. De nemcsak ez demokrácia. A demokrácia a teljes *gazdasági* felszabadulást is jelenti minden réteg, tehát a parasztság, munkásság és értelmiség számára egyaránt. A parasztság nem akarta sem a múltban, sem a jelenben nem akarja az értelmiséget szolgává tenni. Sőt biztos kenyeret és igazi megbecsülést is csak a demokrácia nyújthat neki. Az elmúlt korszakokban nem volt egészséges az értelmiség viszonya a néphez. Nem tudom, tudják-e nálunk, hogy minő sorsot szántak a németek a magyar értelmiségnek. Írtak róla, s már itt is hirdették, hogy nincsen szükség a magyar értelmiségre, mert az ő munkájukat majd elvégzik az itteni svábok s azok a németek, akiket ebből a célból ide fognak küldeni. Ha a németek győznek, akkor elsősorban a magyar értelmiség tűnt volna el a porondról. Csak azok maradhattak volna meg, akik behódolnak s helytartóivá lettek volna a német imperializmusnak. Tudnunk kell mindnyájunknak, hogy a zsarnokságot leverték a szabadság védői. A fiatal magyar demokrácia a gazdasági felszabadítás munkájához fogott elsősorban.

Megalkottuk a földreformot szinte egy hét alatt. A parasztság gazdasági felszabadítása ezzel nincs bevégezve. Mert nem elég, hogy a földet szétparcellázzuk, s hogy a milliók tulajdona az, ami eddig kévéseké volt. Az ezutáni küzdelemben még sok támogatásra lesz szükségük. Olyan politikát kell folytatni a magyar demokráciának, amely biztosítani tudja a parasztság számára munkája gyümölcsét. Ügy kell majd megalkotni törvényeinket, rendeleteinket és intézményeinket, hogy azokkal a parasztságnak lehetőségeket adjunk gazdasági helyzetének megszilárdítására. De az ipari dolgozók számára is meg kell teremteni a gazdasági szabadság biztosítékait. Az iparvállalatokat nem lehet szétparcellázni, de a gyáron belül biztosítani kell a munkásság jogait. Ezen a téren is történtek már

komoly lépések. Fiatal demokráciánk ezen túl megalkotta az országban a maga önkormányzati és önvédelmi szerveit is. Ezek ellen sok a panasz. Mondják, hogy a demokrácia önkormányzati, önvédelmi intézményeiben sok a hiba, visszasság, hogy nem alakult ki a demokrácia belső rendje. Ezzel tisztában vagyunk, s azzal is, hogy a gazdasági feladatok munkájában, a földreformban, az ipari munkásság jogainak kiszélesítésében is vannak hibák. Hat hónap alatt a magyar demokrácia mégis nagy történelmi cselekedetet végzett el. Ha meggondoljuk, hogy forradalomban élünk, van-e jogunk türelmetlenkedni? A forradalmaknak egészen más módszereik is vannak.

A demokrácia azt is jelenti, hogy a politikai és gazdasági szabadság biztosítása mellett a civilizáció, a kultúra I kincseit szét kell osztania a milliók között. Ezeket a kincseket minél jobban szétosztjuk, annál több lesz belőlük. Szabaddá kell tenni az utat a néptömegek előtt a civilizáció és kultúra eredményeinek megszerzésére. Nevelésünket, egész iskolarendszerünket demokratizálni kell. Nagy feladatok várnak ránk ebben a tekintetben, hogy oly intézményeket alkossunk, amelyek lehetővé teszik a népmilliók kultúréségének kielégítését. Amióta a magyar falvakat járom, s a dolgozókkal együtt élek, számomra legörvendetesebb élmény az a tény, hogy mekkora az éhség a parasztságban s az ipari munkásságban a kultúra iránt. A kultúrigényt és éhséget a legtöbb helyen s a legtöbb rétegben már nem is kell felkelteni, önmagukat nevelik, tanulnak és úgy akarják élvezni a legmagasabb irodalmat és más értékeket. Tehát hozzá kell őket juttatni. Kulturális belső fejlődésnek és forrongásnak gyöngyszemeit látjuk azokban a népi mélységekből feltört írókban, akik felemelkedtek az egész nemzet értékeivé. A parasztság és munkásság gyöngyözte ki őket magából. Oly talajból, amelyben nincs ilyen mély és igazi kultúrforrongás, nem emelkedhettek volna ki. Legyünk boldogok, hogy nagy kultúrfeladatokban most olyan lehetőségeket s olyan munkaterületet kapunk, amelynél szebbet és nagyobbat nem kapott még magyar nemzedék.

Társadalmi egyenlőséget is jelent a demokrácia. Társadalmi egyenlőség alatt az igazi emberi egyenlőséget értem. Meg kell tanulnunk, hogy ezen a téren valóban új világ köszönt be a maga követeléseivel. Ember és ember közt valóban nincs különbség: ennek az egyenlőségnek életté kell válnia. Társadalmi kiegyenlítődéskor lesz Magyarországon, ha majd nemcsak az értelmiség „hajlik” le a néphez, hanem minden egyszerű dolgozó ember, „ha az élet bármely viszonylatában találkozik értelmiségi emberrel, önmaga is érezni fogja, hogy nem felülről néznek le rá”. A vidéki intelligencia eddig mérhetetlen távolságban élt a néptől. Társadalmi egyenlőség akkor lesz, amikor majd egymás sorsáról többet tudunk, amikor mások élete nem közömbös számunkra.

A demokrácia *etikai tartalmáról* a következő előadásban Jánosi József professzor úr fog szólni. Ezért én itt csak a módszerekre szeretnék rámutatni. Világosan megmondom, hogy csak annak az embernek a demokratikus meggyőzésében hiszek, akinek a metódusai is demokratikusak. Mert ha a módszer elválk a hirdetett eszméktől, akkor valahol baj van. A módszerekből lehet megítélni, hogy kivel van dolgom. A demokrácia módszerei tiszták, világosak, őszinték, emberségesek. Ha a módszerekben megsértjük a demokrácia eszméit, akkor vétkezünk a demokratikus átalakulás folyamatossága ellen, s megrendítjük a hitet a tömegekben abban a tekintetben, hogy igazi demokrácia indult meg. Ezért hangsúlyozom mindenkéféleképp, hogy nagyon kell vigyázni a módszerekre. A szegény milliók lelkébe csak tiszta módszerekkel juttathatjuk be a demokráciában való hitet, s ha ezt nem tesszük, akkor megrendítjük a hitet, hogy valóban demokráciát akarunk-e. A demokrácia közmegegyezést jelent. Lehetnek különböző nézeteink kulturális, gazdasági s egyéb kérdésekben. Demokratikus berendezkedés az, amikor különböző felfogású emberek leülnek egymás mellé és értelmi és etikai eszközökkel igyekeznek különböző véleményeikből megteremtteni a megegyezést, s azt aztán minden esetben érvényesítik is. Ha az új demokrácia valamiben fogyatékos, akkor az eszközeiben is az. Egyes társadalmi rétegein-

ket a fasiszta korszak szelleme annyira átjárta, hogy bár keresik a demokráciát, fasiszta módszerekkel dolgoznak. A magyar demokrácia munkájából ezt kell elsősorban kiküszöbölni, hogy meg ne rendüljön a hit abban, hogy valóban demokráciát akarunk.

Látom a nehézségeket. Végigjártam a felszabadult ország területét, láttam a gazdasági leromlást, láttam, hogy iparunkat csak a munkásság hősie erőfeszítései tudták elindítani, látom, hogy a földművelést a parasztság önfeláldozó munkája viszi előbbre, ismerem az erkölcsi romlást, a megszaggatott ország és nemzet ezernyi baját. Minden romlást számba veszek, a nemzeti becsületünkön esett csorbát is felmérem. Sokszor volt már úgy az elmúlt esztendő küzdelmei alatt, hogy szinte lemondtam Magyarország nemzeti létének lehetőségéről: mégis ma, amikor látom, mennyi erő mozog, mennyi jószándék él a nemzet életében arra, hogy a különböző társadalmi rétegek valóban becsülettel megtalálják egymást, mikor mindezeket látom, nem a szólamokban élő, hanem a valósággá tehető egységet a parasztság, munkásság és értelmiség között, akkor csak azt mondhatom, hogy törhetetlenül hiszek abban, hogy fel tudjuk építeni az országot, s meg tudjuk teremteni a magyar jövő szilárd bázisát. A mostani forradalom le fogja ereszteti gyökereit a széles népmilliók lelkébe s az igazi magyar történelembe. A forradalmi cselekmény ékkel induló demokrácia majd megteremti a maga rendjét. Ehhez mindnyájunknak mondhatatlan áldozattal kell hozzájárulnunk, s még eggyel: *történelmi látással*, tehát nem a napi bajokat, gondokat nézve, hanem messzi távlatokat keresve. Minden jó magyar erőt: a parasztság, a munkásság, az értelmiség erőit összefogva, történelmi szemlélet horizontja alatt munkába állítva teremthetünk újra országot. Olyan lesz ez az ország, amilyenné a magyar demokrácia erői építik.